

NOVÝ ČESKÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK A PRŮMYSLOVÉ VLASTNICTVÍ

NEW CZECH CIVIL CODE AND INTELLECTUAL PROPERTY

Karel Čada

Metropolitná univerzita v Prahe

ABSTRAKT

Článek se zabývá změnami v souvislosti s Novým občanským zákoníkem v České republice a to v oblasti duševního vlastnictví. V počáteční části se článek věnuje novému konceptu chápání nehmotných věcí. V další části jsou vysvětleny změny, které přináší Nový občanský zákoník v oblasti licenčních smluv, zahrnující všechny oblasti duševního vlastnictví. Článek porovnává právní úpravu obchodního tajemství podle dřívějšího Obchodního zákoníku s novou právní úpravou. Zabývá se dopady změn, které se týkají veřejných rejstříků. Nová právní úprava vychází z intabulačního principu a nově upravuje vznik originárního vlastnického práva zápisem do veřejného rejstříku.

ABSTRACT

The paper deal with issues of changes linked to New Czech legislation in the area of Intellectual Property Law. In the introduction part this article considers new concept of intangibles. The next topic of this paper is devoted to partial interpretation of new legislation for license agreements covering all areas of intellectual property rights. The presentation seeks to compare the legal regulation of the trade secret according to the Commercial Code with the legal regulation included in the New Civil Code. The article analyzes impact of changes linked to public index records. The New Civil Code results from intabulation principle a newly modifies the origination of originary ownership rights by entering record to the public index.

I. ÚVOD

Nový český občanský zákoník číslo 89/2012 Sb. (dále jen NOZ) přinesl do běžné praxe v oblasti průmyslových práv některé spíše dílčí změny, neboť většina právních vztahů je samostatně upravena speciálními právními předpisy, které vesměs zůstaly v platnosti i když v některých případech s určitými odchylkami.

1. Úvodní ustanovení a obecné zásady

Změny, a to i dosti významné, může přinést judikatura, která zatím přirozeně schází a to především v souvislosti s úvodními ustanoveními NOZ, kde je obsažena řada podnětů, které je třeba brát při aplikaci NOZ v úvahu. Při aplikaci nové právní normy je třeba vycházet z výslovně uvedených zásad právní úpravy, které jsou uvedeny hned na počátku nového občanského zákoníku a dochází tak k modifikaci celkového právního prostředí. Důležitost těchto zásad, zejména pro interpretační praxi, bude významnou skutečností, která se bude projevovat postupně i v oblasti práv k průmyslovému vlastnictví. K jejich skutečnému uplatnění ale může dojít až po delší době.

Ustanovení § 1 odst. 2 nového občanského zákoníku uvádí, že nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona. Zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti, která nelze překonat odkazem na obecně dispozitivní povahu právní úpravy. K těmto omezením dále přistupují pouze kogentní ustanovení zákona, která jsou ale výjimečná.

Připomeňme v této souvislosti i ustanovení § 10 nového občanského zákoníku, kde se uvádí, že nelze-li právní případ rozhodnout na základě výslovného ustanovení, posoudí se podle ustanovení, které se týká právního případu co do obsahu a účelu posuzovanému případu nejbližšího. Není-li takové ustanovení, posoudí se právní případ podle principů spravedlnosti a zásad, na nichž spočívá tento zákon, tak, aby se dospělo se zřetelem k zvyklostem soukromého života a s přihlédnutím k stavu právní nauky i ustálené rozhodovací praxi k dobrému uspořádání práv a povinností. Dosavadní zkušenosti s rámcovou právní úpravou řady průmyslověprávních institutů jasně naznačují, že právě uvedené ustanovení bude často jediným vodítkem pro řešení řady sporných skutečností.

Ustanovení § 489 nového občanského zákoníku se vrací již k dříve známému pojetí věci v právním slova smyslu, když uvádí, že věcí je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. To znamená, že jsou sem řazeny jak hmotné tak i nehmotné předměty, které jsou dále definovány v ustanovení § 496. Hmotnou věcí je podle nového zákona ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu. Nehmotné věci jsou práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty. To je pro nehmotné statky zásadní skutečností, která umožňuje jejich plné začlenění pod vlastnická práva. V ustanovení § 1011 NOZ se uvádí, že vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, jsou jeho vlastnictvím. Takže podle ustanovení § 996 poctivý držitel smí v mezích právního řádu věc držet a užívat ji, ba ji i zničit nebo s ní i jinak nakládat, a není z toho nikomu odpovědný. U některých nehmotných statků (ochranné známky, průmyslové vzory), byly ale již dříve zvláštními právními předpisy původní zásady prolomeny a nový občanský zákoník tedy jen podporuje již dřívější zvláštní právní úpravu.

Pro průmyslové vlastnictví je významná i další zásada nového občanského zákoníku, která v ustanovení § 574 uvádí, že na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné. Tato zásada, která dává přednost relativní neplatnosti právních jednání, je zásadou, která je v případě smluv o průmyslových právech často užívána a to zejména v souvislosti s principy, které se osvědčily v rámci smluvních vztahů s mezinárodním prvkem.

V obecných ustanoveních o smlouvách, tedy v ustanoveních § 1724 a následujících nového občanského zákoníku je zdůrazněna zásada autonomie vůle stran. Ustanovení § 1 odst. 2 nového občanského zákoníku uvádí, že nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona. Zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti, která nelze překonat odkazem na obecně dispozitivní povahu právní úpravy. K těmto omezením dále přistupují pouze kogentní ustanovení zákona, která jsou ale výjimečná. Uvedená zásada umožňuje smluvním stranám při nakládání s předměty průmyslových práv výslovně reagovat na řadu specifických okolností a využívat v širší míře osvědčených prostředků z oblasti licenčních smluv k předmětům průmyslového vlastnictví

2. Licenční smlouvy

Právní úprava licenčních smluv doznala v rámci NOZ některých změn. Nová právní úprava sleduje především systematické hledisko. Slovy důvodové zprávy v případě ustanovení o licencích k předmětům průmyslového vlastnictví a ustanovení o licencích k předmětům chráněným autorským právem představovala speciální právní úpravu a obecná ustanovení o licen-

cích v předchozí právně úpravě chyběla. Nový občanský zákoník obě speciální právní úpravy spojuje do jediného institutu, přičemž současně respektuje zvláštnosti licence k předmětům chráněným autorským právem.

V úvodních ustanoveních tohoto oddílu NOZ nalzáme obecnou právní úpravu. Podle ustanovení § 2358 NOZ licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu. Možnost poskytnout licenci bezúplatně je jednou z praktických změn NOZ. Zůstává ale i nadále otevřená otázka co vlastně patří do oblasti duševního vlastnictví, nebo-li na která práva se uvedená ustanovení pojmenované licenční smlouvy vztahují. Nejčastěji zřejmě budou tyto obtíže připadat v úvahu v případě know-how či nezapsaného označení, ale teoreticky se jedná i o řadu dalších případů, kde zřejmě budou i nadále uzavírány inominátní smlouvy, smlouvě licenční podobné.

Písemná forma je vyžadována pouze v případě, že se poskytuje licence výhradní, a nebo má-li být licence zapsána do příslušného veřejného seznamu. Podle ustanovení § 2359 NOZ nabyvatel není povinen licenci využít, ledaže trvání práva závisí na jeho výkonu. Poskytovatel udržuje po dobu trvání licence právo, vyžaduje-li to jeho povaha.

NOZ se podrobněji věnuje druhům licence a upravuje podrobněji vztahy v rámci výhradní licenční smlouvy. Rozděluje licence nyní na výhradní a nevýhradní, takže výlučné a nevýlučné licence již nyní v právním řádu nemáme. Podle ustanovení § 2360 je-li ujednána výhradní licence, poskytovatel nemá právo poskytnout tutěž licenci třetí osobě po dobu, co výhradní licence trvá. Není-li výslovně ujednan opak, zdrží se i poskytovatel výkonu práva, ke kterému udělil výhradní licenci. To tedy znamená, že pokud se poskytovatel rozhodl udělit výhradní licenci, musí si právo dalšího vlastního využití stejného předmětu zvláště ve výhradní licenci vyjednat.

Poskytne-li poskytovatel za trvání výhradní licence nabyvatele bez jeho souhlasu uděleného v písemné formě licenci třetí osobě, licence nevznikne. Byla-li však nevýhradní licence poskytnuta před poskytnutím výhradní licence, zůstává zachována.

Podle ustanovení § 2362 NOZ není-li výslovně ujednána výhradní licence, platí, že se jedná o nevýhradní licenci.

Otázky spojené s tak zvanou sublicencí řeší ustanovení § 2363 NOZ. Označuje ji za podlicenci a uvádí, že nabyvatel může oprávnění tvořící součást licence poskytnout třetí osobě zcela nebo zčásti, jen bylo-li to ujednáno v licenční smlouvě.

NOZ výslovně řeší v ustanovení § 2364 možnost postoupení licence nabyvatelem na třetí osobu a to zcela nebo z části ale jen se souhlasem poskytovatele, který vyžaduje písemnou formu. Nabyvatel je povinen bez zbytečného odkladu sdělit poskytovateli, že licenci postoupil, jakož i osobu postupníka.

Zvláště je v ustanovení § 2365 NOZ řešena otázka převodu licence v případě převedení závodu. Uvádí se zde, že byl-li převeden závod nebo jeho část, která tvoří jeho samostatnou složku, souhlas poskytovatele k převedení licence se vyžaduje, jen bylo-li to zvláště ujednáno. Toto ustanovení doplňuje § 2178 NOZ, kde se zakazuje převést prodejem závodu na kupujícího právo vyplývající z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, u něhož to vylučuje smlouva, kterou bylo právo prodávajícímu poskytnuto, nebo vylučuje-li to povaha takového práva.

Podrobněji je upravena odměna za licenci. V ustanovení § 2366 NOZ se uvádí, že není-li ujednána výše odměny nebo způsob jejího určení, je smlouva přesto platná, pokud

- z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít úplatnou smlouvu i bez určení výše odměny. V takovém případě nabyvatel poskytovateli zaplatí odměnu ve vý-

ši, která je obvyklá v době uzavření smlouvy za obdobných smluvních podmínek a pro takové právo, nebo

- Strany ve smlouvě ujednají, že se licence poskytuje bezúplatně.

Uvedené ustanovení ale v praxi naráží na řadu překážek, a proto se doporučuje ve všech případech sjednat jasně a určitě odměnu za licenci. Je třeba poznamenat, že právě určení výše odměny, která je obvyklá v době uzavření smlouvy za obdobných podmínek pro dané právo, je pěkný obrat, jehož naplnění je z mnoha důvodů velmi obtížné. Licenčních smluv je relativně málo, strany považují výši odměny minimálně za důvěrný údaj a neexistují žádné oficiální zdroje informací o výši odměn, které jsou v licenčních smlouvách sjednávány, takže v rámci této činnosti znalci zpravidla vycházejí ze svých osobních zkušeností, zahraničních pramenů, zdrojů publikujících akademiků či soudních rozhodnutí.

Je-li výše odměny ujednána v závislosti na výnosech z využití licence, umožní nabyvatel poskytovateli kontrolu příslušných účetních záznamů nebo jiné dokumentace ke zjištění skutečné výše odměny. Poskytne-li takto nabyvatel poskytovateli informace označené nabyvatelem jako důvěrné, nesmí je poskytovatel prozradit třetí osobě ani je použít pro své potřeby v rozporu s účelem, ke kterému mu byly poskytnuty.

NOZ dále uvádí obvyklá ustanovení o licenci. Nabyvatel utají před třetími osobami podklady a sdělení, jichž se mu od poskytovatele dostalo, ledaže ze smlouvy nebo povahy podkladů a sdělení vyplývá, že poskytovatel nemá na jejich utajení zájem. Za třetí osobu se nepovažuje zaměstnanec ani ten, kdo se na podnikání podnikatele účastní, byl-li podnikatelem zavázán k mlčenlivosti. Po zániku licence nabyvatel poskytnuté podklady vrátí a sdělení utají do doby, kdy se stanou obecně známými.

Je-li smlouva uzavřena na dobu neurčitou, nabývá výpověď účinnosti uplynutím jednoho roku od konce kalendářního měsíce, v němž výpověď došla druhé straně.

Smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užít v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě, a to určitým způsobem nebo všemi způsoby užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném.

Na tato ustanovení navazuje pododdíl 2, který se týká licencí k předmětům chráněným autorským právem a zachovává zvláštní právní úpravu těchto licencí, jak byla dříve součástí autorského zákona.

Za zvláštní pozornost stojí ustanovení § 2374 NOZ, kde se uvádí, že není-li odměna za poskytnutí licence ujednána v závislosti na výnosech z využití licence a je-li tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k zisku z využití licence a k významu předmětu licence pro dosažení takového zisku, má autor právo na přiměřenou dodatečnou odměnu. Tohoto práva se nemůže vzdát.

Výši dodatečné odměny určí soud a přihlédne zejména k výši původní odměny, dosaženému zisku z využití licence, významu díla pro takový zisk a k obvyklé výši odměny ve srovnatelných případech, pokud je stanovena v závislosti na výnosech. Tím ale není vyloučena mimosoudní dohoda stran o výši dodatečné odměny.

Předmětem licence i nadále zůstává předmět průmyslového vlastnictví a nemůže jím být pouhá přihláška takového předmětu. Jiná situace je ale u evropské patentové přihlášky¹, která je výslovně v Hlavě IV Úmluvy o udělování evropských patentů označena za předmět vlastnictví a v článku 73 této Úmluvy se uvádí, že evropská patentová přihláška může být celá nebo zčásti předmětem licencí pro území určených smluvních států nebo jejich částí, takže lze takovou licenční smlouvu zapsat i do příslušného rejstříku.

¹ Evropská patentová přihláška se řídí ustanoveními Úmluvy o udělování evropských patentů z 5. října 1973, revidována aktem revidujícím článek 63 EPÚ ze 17. prosince 1991 a Revizním aktem EPÚ z 29. listopadu 2000.

Přestože dle judikatury je kupříkladu i žádost o registraci ochranné známky považována za majetek ve smyslu článku I Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (srov. Rozsudek Velkého senátu ESLP z 11. 1. 2007 ve věci *Anheuser-Busch, Inc., v. Portugalsko*, č. 73049/01, uveřejněného v *Jurisprudenci*, č. 2007/2) nelze ji považovat za předmět typové licenční smlouvy podle NOZ².

Závěrem je třeba uvést, že většina ustanovení NOZ o licenčních smlouvách má i nyní dispoziitivní povahu, takže podmínky licenční smlouvy závisejí na vůli stran. To znamená, že podstatnou roli sehrává profesionální úroveň odborníků, kterým vypracování licenčních smluv bezpochyby patří.

3. Obchodní tajemství

V ustanovení § 504 nového občanského zákoníku se uvádí, že obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastníci zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení. Jedná se o jediný paragraf, který nahrazuje dosavadní ustanovení § 17 až 20 obchodního zákoníku. Moderní česká judikatura velmi důsledně dbala na to, aby v případě posuzování právních vztahů s odvoláním na obchodní tajemství, byly nejprve řádně prověřeny pojmové znaky obchodního tajemství. Z tohoto pohledu je nové určení pojmových znaků obchodního tajemství velmi významné a interpretace všech zde uvedených znaků bude mít zásadní vliv na chápání tohoto pojmu v budoucnu.

Ostatně hned úvod ustanovení § 504 nového občanského zákoníku jednu zásadní změnu přináší. Nelze zde nalézt taxativní výčet skutečností, u nichž přichází v úvahu uplatnění ochrany prostřednictvím obchodního tajemství. To je z praktického pohledu jistě vítaná změna, takže již nebude třeba řešit některé případy extenzivním výkladem. Jde o to, aby ochrany obchodním tajemstvím mohly požívat i jiné skutečnosti, než obchodního, výrobního nebo technického charakteru.

Pokusme se o podrobnější porovnání nových znaků tohoto pojmu s předchozí situací, tedy především ustanovením § 17 dřívějšího obchodního zákoníku. Pro obchodní tajemství musí být i nadále kumulativně zachovány všechny dále komentované pojmové znaky a zánikem, i byť jediného z nich, zaniká obchodní tajemství jako takové.

Skutečnosti konkurenčně významné

Tento pojmový znak je pro obchodní tajemství znakem novým. Je ale také skutečností, že řada komentářů hospodářské povahy, pokud se obchodním tajemstvím zabývala, upozorňovala na stále rostoucí význam obchodního tajemství pro konkurenceschopnost. Konkurenční pozice, tedy významné postavení v soutěži směřující k témuž hospodářskému cíli se stává novým pojmovým znakem obchodního tajemství. Zdůrazňuje se tak aspekt zdokonalování a optimalizace výroby, podněcování její rozmanitosti a tlak na podnikatele, aby vytvářel pokrokové metody výroby, zlepšoval odbytové metody a obecně překonával dosavadní úroveň výroby a nabídky zboží a služeb. Zdůrazňuje se i aspekt aktuální schopnosti zapojit se do soutěže, tedy úsilí, které směřuje k momentálnímu hospodářskému úspěchu.

² Podrobněji: JAKL.L.(ed.). *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Metropolitan University Prague Press, 2012. str. 86. ISBN 978-80-86855-87-5.

Skutečnosti určitelné

Jedná se z pohledu výslovného požadavku taktéž o nový pojmový znak obchodního tajemství, který ale v rámci praktické aplikace byl rozumně zohledňován i za stávající právní úpravy. Jedná se o kvalitativně nové kritérium, které zvýší tlak na to, aby za obchodní tajemství byly považovány skutečnosti s určitým stupněm konkrétního vyjádření. Naopak tento pojmový znak by měl z množiny skutečností, které budou patřit pod obchodní tajemství, vyloučit takové, které jsou příliš obecné povahy.

Uvedený pojmový znak přibližuje obchodní tajemství k pojmu know-how, které v rámci tak zvaných blokových výjimek Evropské unie týkající se know-how charakterizují pro účely tohoto nařízení know-how jako soubor technických informací, které jsou tajné, podstatné a vhodnou formou identifikovatelné.

Skutečnosti ocnitelné

Tento pojmový znak je sice také vyjádřen odlišně od jednoho ze znaků stávající definice obchodního tajemství, ale zásadní věcný rozdíl od požadavku na to, aby obchodní tajemství mělo skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu, zde zřejmě bude shledáván jen obtížně. Tento znak bude naplněn tehdy, jestliže je vyjádření těchto skutečností způsobilé jakkoli se dotknout hospodářských výsledků podnikatele provozujícího podnik, ať již současného nebo budoucího. V rozhodném okamžiku není podstatné, zda se v budoucnu porušení obchodního tajemství v hospodářském výsledku skutečně projeví či nikoli.³

Skutečnosti v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné

Jedná se o pojmový znak obchodního tajemství, který uvádí i stávající ustanovení § 17 obchodního zákoníku. Při konkrétní aplikaci souvisejících právních vztahů je nejčastějším zdrojem sporů. Uvedený pojmový znak nestanoví pro obchodní tajemství podmínku novosti nebo nezřejmosti, jak je běžná pro průmyslověprávní instituty nebo jak byla například dříve lokálně chápána pro zlepšovací návrhy. Nejde o skutečnosti, které nejsou vůbec nebo všem konkurentům známy. Případná známost omezenému okruhu osob ještě neznamená, že jde o skutečnosti nebo informace obecně běžně dostupné v příslušných obchodních kruzích. Již za první republiky byla často publikována německá judikatura, která dospěla k závěru, že jde o skutečnosti běžně nedostupné i tehdy, je-li známo určitému, třeba velmi širokému, okruhu osob, jež je dalším okruhům osob tají.

Skutečnosti, které souvisejí se závodem

Tento pojmový znak obchodního tajemství shodně se stávající právní úpravou vyžaduje souvislost se závodem. Z toho plyne, že obchodní tajemství, které nemá přímý vztah k závodu, by nemohlo být předmětem ochrany obchodního tajemství. Taková příkrá interpretace by ale mohla být v některých případech přinejmenším sporná. Není zcela zřejmé, co má být obsahem tohoto „vztahu“ k závodu a podle jakých hledisek je možné tento vztah posuzovat.

Vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení

Přes mírně odlišné vyjádření se zdá, že se jedná o pojmový znak obchodního tajemství, který již obsahuje stávající platná právní úprava. I nová právní úprava v rámci tohoto pojmového znaku naznačuje dva do jisté míry vlastně samostatné aspekty. Jedná se o projev vůle vlastníka a skutečný stav zajištění odpovídajícího stupně utajení.

³ ŠTENGLOVÁ Ivana a kol. Obchodní tajemství. Linde, Praha 2005, strana 18. ISBN 80-7201-559-1.

Vlastník i podle nového občanského zákoníku má projevit vůli směřující odpovídajícím způsobem k utajení takových skutečností. Naskytá se otázka, o jaký stupeň projevu vůle k utajení má jít a na kolik má být odpovídající opatření individuálně propojeno s konkrétně hodnoceným předmětem případného obchodního tajemství. Dosavadní judikatura ve většině případů tento pojmový znak hodnotila z pohledu „odpovídajícího způsobu“ utajení tak, že podle konkrétních okolností případu rozumným postupem docházela k názoru o splnění tohoto pojmového znaku pro zajištění ochrany obchodního tajemství. Z pouhého znění ustanovení § 504 nového občanského zákoníku neplyne nic, co by mohlo vzbuzovat obavy, že se dosavadní praxe bude měnit.

4. Obchodní firma

Podle ustanovení článku 1 odst. 2 Pařížské úmluvy⁴ je předmětem ochrany průmyslového vlastnictví i obchodní jméno, jehož právní úprava doznala v rámci NOZ některých změn⁵. Proto je stručný komentář nejdůležitějších z nich zařazen i do tohoto článku.

Obchodní firmou je jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podnikatel nesmí mít víc obchodních firem. Důvodová zpráva uvádí, že se nejedná o výlučné právo osobní povahy, ale spíše jde o právo majetkové. To nachází odezvu v tom, že lze obchodní firmu převést i samostatně, tedy smlouvou o převodu obchodní firmy.

Ustanovení § 423 odst. 2 NOZ uvádí, že ochrana práv k obchodní firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé. Právo priority přibližuje obchodní firmu ostatním průmyslověprávním institutům a vznik tohoto práva je spojen s jeho užitím a nikoli podle předchozí právní úpravy s formálním zápisem.

V případě fyzických osob není podmínkou, aby jako dosud jejich firma byla totožná s jejich jménem a příjmením. Tato skutečnost je vyjádřena v ustanovení § 425 NOZ, kde se uvádí, že člověk se zapíše do obchodního rejstříku pod obchodní firmou tvořenou zpravidla jeho jménem.

5. Smlouva o dílo s nehmotným výsledkem

V ustanoveních § 2631 až 2635 NOZ jsou výslovně upraveny některé aspekty smluv o dílo s nehmotným výsledkem⁶. Mimo jiné se zde uvádí, že není-li předmětem díla hmotná věc, odevzdá zhotovitel výsledek své činnosti objednateli. Dílo s nehmotným výsledkem se považuje za předané, je-li dokončeno a zhotovitel umožní objednateli jeho užití. Tím se do jisté míry odstraňují určité rozpaky související s tím, že dřívější právní úprava v rámci typové smlouvy o dílo vyžadovala hmotně zachycený výsledek činnosti, který již nová typová smlouva nevyžaduje. To ale neznamená, že v těchto otázkách bude vždy jasno. Umožnit objednateli jeho užití v případě inovací bude ve většině případů vyžadovat podstatně přesnější smluvní vymezení, jinak se názory stran smlouvy budou často i výrazně lišit.

Výsledek činnosti, který je předmětem práva průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, může zhotovitel poskytnout i jiným osobám než objednateli, bylo-li tak ujednáno. Neobsahuje-li smlouva výslovný zákaz tohoto poskytnutí, je k němu zhotovitel oprávněn, není-li

⁴ Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, revidovaná v Bruselu dne 14. prosince 1900, ve Washingtonu dne 2. června 1911, v Haagu dne 6. listopadu 1925, v Londýně dne 2. června 1934, v Lisabonu dne 31. října 1958 a ve Stockholmu dne 14. července 1967 a změněná dne 2. října 1979

⁵ Podrobněji: JAKL.L.(ed.). Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví. Metropolitan University Prague Press, 2012. str. 26. ISBN 978-80-86855-87-5.

⁶ Podrobněji: JAKL.L.(ed.). Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví. Metropolitan University Prague Press, 2012. str. 49 a násl. ISBN 978-80-86855-87-5.

to vzhledem k povaze díla v rozporu se zájmy objednatele. Uvedené ustanovení omezuje možnosti tvůrců nové techniky čerpat prémie za technická řešení, která jsou světově nová a vykazují vynálezeckou činnost. Zdůrazňuje se význam ujednání stran o možném následném nakládání s dílem ve prospěch třetích osob. Nevyřešené jsou možnosti užívání díla samotným zhotovitelem, které může být z hlediska konkurence v rozporu se zájmy objednatele, a proto se doporučuje i tyto otázky výslovně ve smlouvě vyřešit.

Také následující ustanovení § 2634 NOZ, přesto, že je převzato z dřívější právní úpravy, vzbuzuje řadu praktických otázek. Uvádí se zde, že je-li předmětem díla výsledek činnosti, který je chráněn právem průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, má se za to, že jej zhotovitel poskytl objednateli k účelu vyplývajícimu ze smlouvy. Uvedené vztahy jsou zpravidla aktuální bezprostředně po vytvoření díla. Průmyslověprávní ochrana, zejména patentová ochrana, ale často zahrnuje řízení, které přesahuje období několika let. Vzniká otázka, zda-li uvedené ustanovení je možné interpretovat natolik široce, že sem spadají i řešení, kde ještě o průmyslověprávní ochraně nebylo rozhodnuto. Takový výklad je rizikový i z toho pohledu, že rozsah ochrany požadovaný přihlašovatelem v patentové přihlášce se často během řízení o patentové přihlášce významně mění a dokonce v případě řady patentových přihlášek k udělení patentové ochrany ani nakonec nedojde.

Podobně není zpravidla dostatečně vyjasněno, co představuje pojem "účel, vyplývající ze smlouvy", neboť často není vůbec výslovně ve smlouvě vyjádřen. Jedná se o to, aby byl přesně, jasně a určitě vyjádřen účel smlouvy, zejména co do způsobu nakládání a užití předmětu díla, neboť tato skutečnost je zásadní pro určení rozsahu oprávnění objednatele nakládat s předmětem díla.

6. Rejstříky průmyslových práv a jejich právní význam

Zásadní změnou, kterou NOZ přináší, je význam rejstříkových zápisů pro existenci jednotlivých průmyslových práv. Přesto, že NOZ obecně dělí veřejné registry na rejstříky, které se mají týkat osob a veřejné seznamy, které se mají týkat práv, zřejmě i nadále v oblasti průmyslových práv zůstane praxe u "rejstříků", což je možné opřít i o výslovné ustanovení zákona číslo 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, a který výslovně zmiňuje rejstříky jednotlivých průmyslových práv. Je ale zřejmé, že veřejně přístupné rejstříky průmyslových práv jsou veřejnými seznamy podle NOZ, pro které nyní platí zásada materiální publicity údajů zapisovaných do veřejného seznamu podle ustanovení § 984 NOZ. To má za následek, že pokud bylo nabyto věcné právo v dobré víře a za úplaty, bude mu svědčit zapsaný stav, i kdyby neodpovídal skutečnosti.

Důležitější je ustanovení § 1105, kde se uvádí, že v případě translativního převodu se vlastnictví nabývá až zápisem do veřejného seznamu. Uvádí se zde, že pokud se převede vlastnické právo k movité věci zapsané do veřejného seznamu, nabývá se věc do vlastnictví zápisem do tohoto seznamu, pokud jiný právní předpis nestanoví jinak. Předpisy z oblasti průmyslových práv jinak nestanoví a tudíž datum zápisu do rejstříku je rozhodným údajem pro nabytí originárního vlastnictví průmyslového práva a také vlastnictví v případě translativní smlouvy. Takže v současné době již vlastnictví k předmětům průmyslového vlastnictví nepřechází uzavřením smlouvy, ale až zápisem do rejstříku, který vede Úřad průmyslového vlastnictví. Nová právní úprava povede Úřad průmyslového vlastnictví v těchto záležitostech k obezřetnosti a lze předpokládat, že řízení o zápisu do rejstříku, zejména v komplikovaných případech se může prodloužit⁷.

⁷ Podrobněji: JAKL.L. a kolektiv. Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví. Metropolitan University Prague Press, 2014. str. 24. ISBN 978-80-87956-01-4.

Zvýšení významu zápisu do rejstříku má odezvu v dalších ustanoveních NOZ. Podle ustanovení § 985 NOZ pokud není stav zapsaný v rejstříku v souladu se skutečným stavem, má dotčená osoba právo domáhat se odstranění nesouladu a požádat o to, aby tato skutečnost, tedy že se domáhá opravy, byla zapsána do rejstříku. Ustanovení § 986 NOZ tak zavádí nový právní institut - poznámku spornosti - kterou Úřad průmyslového vlastnictví vyznačí na žádost toho, kdo tvrdí, že je ve svém právu dotčen zápisem provedeným do seznamu bez právního důvodu ve prospěch jiného. Půjde zejména o sporné zápisy převodu průmyslových práv, zřízení zástavního práva či zápisu licence. Uvedené ustanovení uvádí i lhůty, v nichž má být žádost o vyznačení poznámky spornosti podána. Stanoví pro žádost jednoměsíční subjektivní lhůtu, která běží ode dne, kdy se žadatel o zápisu dověděl a tříletou objektivní lhůtu. Jen při splnění těchto lhůt bude právo žadatele působit proti každému, komu popíraný zápis svědčí, i tomu, kdo na jeho základě dosáhl dalšího zápisu. Po uplynutí lhůty působí poznámka spornosti jen proti tomu, kdo dosáhl zápisu, aniž byl v dobré víře.

Žadatel o vyznačení poznámky spornosti do rejstříku musí ve lhůtě dvou měsíců od podání žádosti doložit, že podal žalobu. Není-li tato podmínka splněna Úřad z moci úřední poznámku spornosti z rejstříku vymaže⁸. O výmazu poznámky spornosti bude žadatel informován písemným osvědčením.

V ustanovení § 69 zákona číslo 527/1990 Sb., se v této souvislosti podle ustanovení zákona číslo 303/2013 Sb., vkládá nový odstavec, který uvádí, že poznámka spornosti podle občanského zákoníku se může týkat jen záznamu, jímž se vyznačuje nakládání s patentem jako předmětem vlastnictví. Podobná ustanovení se doplňují i do zákona o užitných vzorech jako ustanovení § 20 odst. 3 zákona číslo 478/1992 Sb. a o průmyslových vzorech v zákoně číslo 207/2000 Sb.

7. Změny některých právních předpisů v souvislosti s NOZ

V souvislosti s NOZ došlo k řadě změn ve velkém množství právních předpisů, včetně dílčích změn v předpisech průmyslověprávních či na ně navazujících. Tyto změny jsou souborně zachyceny v zákoně číslo 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s rekodifikací soukromého práva. Některé z nich je třeba uvést i na tomto místě.

Nově se upravují spoluvlastnické vztahy k ochranné známce, kde se jako ustanovení § 18 a) zákona číslo 441/2003 Sb. doplňují následující ustanovení.

Přísluší-li práva k téže ochranné známce několika osobám (dále jen spoluvlastníci), řídí se vztahy mezi nimi předpisy o spoluvlastnictví. Pokud není mezi spoluvlastníky stanoveno jinak, má právo užívat ochrannou známku každý z jejich spoluvlastníků. K platnému uzavření licenční smlouvy je zapotřebí souhlasu všech spoluvlastníků. Každý ze spoluvlastníků je oprávněn uplatňovat nároky z porušování práv z ochranné známky samostatně. K převodu ochranné známky je zapotřebí souhlasu všech spoluvlastníků. Spoluvlastník je oprávněn bez souhlasu ostatních převést svůj podíl jen na některého ze spoluvlastníků. Na třetí osobu může převést svůj podíl jen v případě, že žádný ze spoluvlastníků nepřijme ve lhůtě 1 měsíce písemnou nabídku převodu. Tak se dostává již zavedená praxe v oblasti patentů a užitných vzorů i do oblasti ochranných známek.

Zákon číslo 151/1997 Sb. o oceňování majetku je také mírně upraven. Hned v ustanovení § 2 je doplněním poslední věty, která zní „Obvyklá cena vyjadřuje hodnotu věcí a určí se porovnáním“ podstatně zdůrazněna základní zásada oceňování především hmotných věcí. Další změna se týká přímo ustanovení § 17, který se vztahuje k oceňování majetkových práv, včetně průmyslových práv. Změna přidává na konec odstavce 1 tohoto ustanovení velmi kontro-

⁸ Podrobněji: ŠPRUGLOVA, A., ŠVÉDOVÁ, O., HLAVSOVÁ, J. K poznámce spornosti z pohledu rejstříků průmyslových práv. Průmyslové vlastnictví č.3/2014. Úřad průmyslového vlastnictví. Praha 2014. str. 86 a následující. ISSN 0862-8726

verzní dovětek směřující k tomu, že při oceňování práv této povahy je možno zohlednit míru zastarání. Kontroverzní je proto, že je skutečností, že některá práva této povahy skutečně zastarávají například patenty a užité vzory, ale naopak některá jiná práva (například ochranné známky) dlouhodobým správným užíváním výrazně na hodnotě nabývají. Na to ale již právní předpis nepamatoval.

Zákon číslo 90/2012 Sb., o obchodních korporacích podrobně upravuje oceňování nepeněžitých vkladů do obchodních korporací. Pokud je vyžadován znalecký posudek, má obsahovat alespoň popis nepeněžitého vkladu, použité metody ocenění nebo metodu ocenění, a odůvodnění, jak znalec k ocenění došel. Tato dikce umožňuje ocenění pouze jedinou metodou či způsobem a současně naznačuje, že v odůvodněných případech se očekává použití více metod ocenění. Související otázky byly dříve předmětem řady odborných úvah a nyní pro průmyslové vlastnictví přichází v úvahu ustanovení § 469 zákona číslo 90/2012 Sb., kde se uvádí, že pro uvedené účely se reálná hodnota může být určena obecně uznávaným nezávislým odborníkem za využití obecně uznávaných standardů a zásad oceňování ne déle než 6 měsíců před vnesením vkladu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Nový český občanský zákoník, duševní vlastnictví, nehmotné věci, licence, obchodní tajemství, veřejný rejstřík.

KEYWORDS

New Czech Civil Code, Intellectual Property Rights, Intengibles, License, Trade Secret, Public Index.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. JAKL. L. a kolektiv. Nový občanský zákoník a práva k duševnímu vlastnictví. Metropolitan University Prague Press, 2014. str. 24. ISBN 978-80-87956-01-4.
2. ŠPRUGLOVA. A., ŠVÉDOVÁ. O., HLAVSOVÁ. J. K poznámce spornosti z pohledu rejstříků průmyslových práv. Průmyslové vlastnictví č.3/2014. Úřad průmyslového vlastnictví. Praha 2014. str. 86 a následující. ISSN 0862-8726.
3. ŠTENGLOVÁ Ivana a kol. Obchodní tajemství. Linde, Praha 2005, strana 18. ISBN 80-7201-559-1.

KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTORA

Karel Čada,
Lojovická 59, 142 00 Praha 4
E: karel.cada@seznam.cz
Tel: 725 523 025